

Kontakt

Cecilia Ekstrand
cecilia.ekstrand@srf.nu
08-399119

Dnr 046/2025

REMISSVAR

2025-06-17

Till

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se
u.qv.remissvar@regeringskansliet.se

**Remissvar över Ett likvärdigt betygssystem (SOU
2025:18), dnr U2025/00401**

Synskadades Riksförbund, SRF, är landets främsta företrädare för personer med synnedsättning. SRF lämnar synpunkter på delar av utredningen om Ett likvärdigt betygssystem.

Övergripande synpunkter

Vår utgångspunkt är en inkluderande undervisning där barn och elever som är blinda eller har en synnedsättning har tillgång till nödvändiga individuella stödinsatser i enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och barnkonventionen.

Sverige har fått kritik från FN:s barnrättskommitté 2023 och från FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2024 när det gäller elever med funktionsnedsättning. Lärare har inte tillräcklig kunskap om de pedagogiska konsekvenserna av funktionsnedsättningar och stödet till eleverna är inte tillräckligt för att kompensera funktionsnedsättningarna i undervisningen.

Ska elever med synnedsättning ges möjlighet att nå de nationella målen och utvecklas så långt som möjligt måste det finnas nödvändigt stöd så att eleverna har tillgång till en pedagogiskt, socialt och fysiskt tillgänglig lärmiljö. Stödinsatserna ska sättas in så tidigt som möjligt och vara av mycket god kvalitet. Det ska finnas pedagogiskt utbildade resurspersoner, som arbetar med eleverna. Vi ser positivt på utredningen Förbättrat stöd i skolan, som har lämnat förslag på hur stödet kan inledas snabbare.

Synskadades Riksförbund

Box 90277
120 24 Stockholm
org nr: 802007-3436

tel vx: 08-39 90 00
webbplats: www.srf.nu
facebook: synskadadesriksforbund

pg: 4869-4
bg: 573-31 91
pg för gåvor: 90 00 90-2

Elever som är blinda eller har en svår synnedsättning ska ha tillgång till undervisning i och på punktskrift.

Undervisningssituationer och provtillfällen måste utformas så att det är elevernas individuella behov och förutsättningar som styr och att det finns utrymme för flexibilitet. Det måste finnas ekonomiska och personella resurser som skolorna kan avsätta till extra stödinsatser för elever i behov av det.

SRF anser att oavsett betygssystem ska alla former av prov och underlag inför betygssättning vara anpassade och tillgängliga för elever med synnedsättning. Eleverna ska kunna visa sina kunskaper på bästa sätt och inte hindras av att proven är otillgängliga. Lärarna måste ha kunskap om hur prov ska kunna anpassas så att eleverna kan visa sina kunskaper.

Sammanfattning

Det ska vara en självklarhet att elever som är blinda eller har en synnedsättning ska kunna erhålla fullständiga och så bra betyg som möjligt från grund- och gymnasieskolan. SRF är överens med utredningen om att dagens betygssystem måste utvecklas så att det kan användas för vidare studier. Syftet är att betyg och meritvärden blir mer likvärdiga och fungerar som ett rättssäkert instrument för urval till nästa utbildningsnivå. Varken för höga eller för låga betyg gynnar elevens framtida studier. Det är viktigt att sträva mot att hitta en betygsmodell som så långt som möjligt skapar ökad likvärdighet. Staten behöver fullt ut använda sitt mandat att styra mot en likvärdig betygssättning. Den föreslagna meritvärdeskalibreringsmodellen kan innebära att syftet med betygen nås.

Dessutom föreslås en numerisk betygsskala med symmetriska skalsteg med 10 betygssteg. I den föreslagna skalan finns inget icke godkänt betyg, vilket är positivt då skolan ska arbeta för att alla barn blir godkända. Vid lång frånvaro och liknande används ett streck.

Undantagsparagrafen i skollagen föreslås förändras så att det blir tydligare vad som kan bortses så att inte eleven undantas från hela moment. Lärarna måste ha vägledning kring hur undantaget ska användas. Vi ser med oro på förslaget om en förändring gällande extra anpassningar och särskilt stöd. Elever med synnedsättning behöver ha extra anpassningar och särskilt stöd under hela skoltiden. Det ska inte handla om att läraren ska bedöma att eleven har nått godtagbara kunskaper. Elever ska ha stöd så att de kan nå så långt som möjligt.

9.3 Betygskriteriernas utformning och den nya betygsskalan

9.3.1 Nya betygskriterier som är stödjande vid betygssättningen

SRF stödjer utredningens förslag om att en ny formulering införs när det gäller lärarens möjlighet att vid betygssättningen kunna bortse från enstaka delar av ett ämnes mål eller innehåll. Vi anser dock att det ska göras på ett sådant sätt som innebär att eleven kan visa på att eleven har tillgodogjort sig kunskap och innehåll på ett alternativt sätt.

9.3.5 Lärare ska fortsatt kunna göra undantag vid betygssättningen

Vi stödjer utredningens förslag om att undantagsbestämmelsen i skollagen behöver anpassas till övriga förslag om betygssättning så att det överensstämmer med att det är elevens kunskaper i förhållande till ämnets mål som ska vara utgångspunkt vid betygssättningen. Undantaget har enligt vår erfarenhet inte alltid använts så restriktivt som det var tänkt utan det har använts för att undanta större betygsgrundande delar i stället för att anpassa prov och tester utifrån elevens förutsättningar. Lärare kan även ha haft svårt att finna vägledning i hur undantaget ska användas.

Undantaget måste finnas kvar, men tillämpningen måste följas upp och utvärderas av skolmyndigheten.

9.4.2 Extra anpassningar och särskilt stöd

Vi stödjer inte utredningens förslag om att ändra förutsättningarna för extra anpassningar och särskilt stöd. Vi kan inte tillstyrka själva ändringen av bestämmelserna om extra anpassningar och särskilt stöd. Vi bedömer att det innebär en försvagning av elevens rätt till stöd. Det blir ett utrymme för tolkning av lärare huruvida eleven ligger på en godtagbar nivå. Vi ifrågasätter starkt tillbakagången till att särskilt stöd ska ges till betygskriteriet "godtagbara kunskaper". Tillägget som infördes i skollagen innebär att elever ska ges stöd så att de kan nå så långt som möjligt och inte behöva nöja sig med en lägre nivå. Elever med synnedsättning behöver extra anpassningar och särskilt stöd för att kompensera synnedsättningens konsekvenser i undervisningen och inte utifrån att de inte kan tillgodogöra sig kunskaper i förhållande till ämnets syfte och centrala. Stödet behövs i olika omfattning under hela skoltiden och eleven ska garanteras att det finns. Vi anser att steget extra anpassningar bör tas bort då det innebär att särskilt stöd inte sätts in tillräckligt snabbt. Antalet åtgärdsprogram sjönk betydligt när extra anpassningar infördes. Ett åtgärdsprogram är ett viktigt verktyg där elevens stöd dokumenteras och att det går att överklaga.

17 Förslag på ändringar i det nationella provsystemet

17.1 Förslag om nationella prov och nationella slutprov

SRF stödjer förslagen om en utveckling av det nationella provsystemet. De föreslagna slutproven i årskurs 9 och gymnasieskolan ska användas för att kalibrera kunskapssnivån och vara en komponent i elevens meritvärde. Det är en fördel att använda en kalibreringsmodell eftersom proven därmed måste vara enhetliga och jämförbara. Det är dock viktigt att det tydligt framgår vad de nationella proven ska mäta.

De nationella slutproven kommer rättas digitalt och centralt, vilket vi kan se är både positivt och negativt utifrån vår målgrupp. En central rättning kan innebära att det inte finns någon kunskap om

eleven som kan påverka rättningen. Dock kan avsaknaden av kunskap innebära att konsekvenser av elevens funktionsnedsättning inte beaktas vid rättningen. Vi kan se en fördel med att det kan bli möjligt att göra om och göra nya nationella slutprov för både behörighet och urval. För elever med synnedsättning kan skolarbetet ta mycket tid och kraft i anspråk, som innebär att det inte alltid är möjligt att göra sitt bästa på alla prov.

Skolverket kommer att ha fortsatt ansvar för nationella prov. Vi vill lyfta vikten av att de nationella proven och de nationella slutproven måste vara anpassade för elever med synnedsättning utifrån olika anpassningar i undervisningen. Det är elevernas kunskaper som ska provas och inte hur väl proven är anpassade. Rektorer måste ha kunskap om processen kring att anpassa proven för punktskriftsläsande elever så att det är klart innan provtillfället.

När de digitala nationella proven skulle införas köpte Skolverket in ett system som inte var helt tillgängligt för punktskriftsläsande elever. Tillgängligheten måste säkerställas innan nya system införskaffas.

17.1.12 Anpassningar ska beslutas av rektor och undantag ska beslutas av Skolverket

SRF kan stödja förslaget om att anpassningar vid en elevs provgenomförande ska regleras på förordningsnivå så att rektorn fattar beslut. Anpassningar ska dokumenteras. Vi vill dock understryka vikten av att elever med synnedsättning måste kunna använda de hjälpmedel och de anpassningar eleven använder i undervisningen. Rektorn ska ha kunskap om elevens förutsättningar.

SRF stödjer förslaget om att det ska finnas en möjlighet att undanta eleven från ett nationellt prov. Skolverket ska hantera och besluta om undantag. Vi anser dock att denna möjlighet ska användas i sista hand och endast om det föreligger synnerliga skäl till att eleven inte kan genomföra ett prov. Eleven ska inte

undantas på grund av att provet och provsituationen inte kan anpassas och vara tillgängliga utifrån elevens synnedsättning. Detta förfarande är negativt utifrån elevens möjlighet genomföra de prov som övriga i klassen genomför.

Vänlig hälsning,

SYNSKADADES RIKSFÖRBUND

Niklas Mattsson
Förbundsordförande